Масса а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

21 январь 1969 шо № 9 (1040)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГӀалгӀайн обкоман, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лакхарчу Советан а, Министрийн Советан а орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

«СОЮЗ-4», «СОЮЗ-5» ЯХАЧА ЛЕХКАШ ДОЛЧА КОСМИЧЕСКИ КЕМАЙ НАЬКЪА ПРОГРАММА ЙИЗЗА КХОАЧАШЪЯЬЙ

ТАСС-а ХООАМ

Толамe чакхбаьккхаб «Союз-4», «Союз-5» яхача советски космически кемаша пхьаьна бaь никъ.

Хьалхагlа хоам баь хиннача тайпара, 1969 шера 14—15 январе Лаьттан искусственни спутника орбита тlа даьхалар «Союз-4», «Союз-5» яха космически кемаш...

...

ХЬИНАР СОВДАККХА, ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕР

...

ЛЕХКАШ ДОЛА «СОЮЗ-4», «СОЮЗ-5» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМАШ КИЙЧДЕЧА, СИГАЛДОХИЙТАЧА, УЖ ЦIАНАГIТОВСИЛГЕН ОРБИТАЛЬНИ НАЬКЪА БОЛХАЧА ХАНА ШИ КОСМОНАВТ ДУНЕН ТIА ЭТТАРА ХЬАЛХА ЦХЬАН КЕМА ЧУРА ВОКХАН ЧУ ВАЛГЕН ЦIАНИГIТЕХЬДАЬНЕХАЧА IИЛМАХОШКА, КОНСТРУКТОРАШКА, ИНЖЕНЕРАШКА, ТЕХНИКАШКА, БОЛХЛОШКА, ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВАШКЕН ОРГАНИЗАЦЕШКЕН, СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАШКА, НОВКЪОСТАШКА ШАТАЛОВ ВЛАДИМИР АЛЕКСАНДРОВИЧАГА, ВОЛЫНОВ БОРИС ВАЛЕНТИНОВИЧАГА, ХРУНОВ ЕВГЕНИЙ ВАСИЛЬЕВИЧАГА, ЕЛИСЕЕВ АЛЕКСЕЙ СТАНИСЛАВОВИЧАГА

Хьомсара накъостий!

1969 шера хьалхе космически едо даресзаара ...советски Iилманан техникаан керда ...

Космонавташа В. А. Шаталовс Б. В. Волыновс ... «Союз-4», «Союз-5» яхача космически кемаша орбитальни никъ беча хана ...

...

Сийлахь хийла космоса дохка керда наькъаш дехкачу советски космонавташна!

Сийлахь хийла керда космически кемаш хьадена Советски Iилманхой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой!

Сийлахь хийла Советски Союза Коммунистически партина — советски халкъа ерриге котамехан акара деган уступчаналиччунна уж йахкача цIанитIехьдахачунна!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	СССР МИНИСТРИЙН СОВЕТ

ХАЛКЪО ДОККХАЛ ДУ ЦАРЕХ

БОККХА ЙЕАЪ ХИЙНАЙ

Салам, 20-чa январе. ...

Советски летчикаш — космонавташ Алексей Елисеев, Евгений Хрунов, Владимир Шаталов, Борис Волынов ...

...

А. ГОЙНОВ.

ТАМАШ Ю, ДОРАЛ Ю

...

М. ГИЕВ.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ДОГ ГIОДДАНЬНА БА

20 январе «Малгобекнефть» НПУ ...

...

В. ТАГИРОВ.

КОСМИЧЕСКИ КОТАЛОЕШ ХЬИНАР АЙДУ

...

Х. МАГОМАДОВ.

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

100 шу

ФЕРМЕРА—КХАШКА

Кхашка кхо диалара баьхаш шерра даьржаш Шелковской районa Кирова цIерагIча колхозе. IацIна заманахь пхи эзар тонн нет тигера удобренеш шоай кхашка ...

Юхьанца Марацеев Дмитрий Васильевича куьгалдеча бригадой кхашка удобренеш ...

С. ШАБИЕВ.

ИТТ ДЕН ПЛАН—106 ПРОЦЕНТ

А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллективо ...

...10 ден заданин 106,3 процент кхоачашдаьхьй ...

В. ДОЛГИХ,

А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозаводан ... отдело ...

ХЬИНАР СОВДУВЛ

Ише шера план хаала хьалха кхоачашъяра социалистически дахь Iоарждахьча Грозненски инструментально-механически завода коллективо ...

Б. ДЕТМАРЗИЕВ.

МЕХКДАЬТТА ТОННАШ

Пятилетка чакхдаьхача шера хIара дийнахьа буси задание сонгIа 90 гартта тонн мехкдаьтта доаккхаш къахьегаш ба «Малгобекнефть» НПУ мехкдаьттахой. Январа хьалхарча 15 ден план 100,5 процент кхоачашдаьхьй цар. Планал соцгIа даьккха «Iаьржа дошух» 1800 тонн я. ...

С. КАРЕАЕВ.

«Малгобекнефть» НПУ ... отделан начальник.

...

Челябински областа Юрюзански механически завода холодильникаш ...

Суьрта тIа: ... контролераш Бачкарева Тамара Перевухина Лиза.

Б. Клепикова сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГІАРАШ

Надежда Константиновна КРУПСКАЯ

* * *

ПАРИЖ
(1909—1910 [illegible])

Декабрь [illegible] Париже даха арадаьлар тхо. 21 декабре цига хила еанц ар меньшевикаша цхьана ещ йола партийни конференци. Владимир Ильича ерригга уйла цу конференцена тІаьхьйтадр. Этта хьал нийса кхетаде дезаш дар, парте йиныь хьалийсбе безар партий дІахо а класса парти куьгйолаш аттара хьалгІйола хаьаш эттача а къена ааьах, дуккхача наьах къасторгйоаца, ерриге халонаш дІаяхара парте нисваьостал дергдоіа, иза а тІом бара уж віашагІтоха хоьргдола авангард из хургйолаш. Эрсий организацешкара бупзааш дедара дар, конференце дукха дог доалаше дахдар эрсий организацена хьалхаккхтиллара, меньшевикаша конференция хилале хьалхха доазед дехьарче шоай группий съезд гулъьяьр Базеле, цига цар тІаййдар цхьайола резолюцеш. ГІулакх кходкадения дар...

Большевистеки фракце чурчі хІаьах аьлча, отзовистащипара гІуддахьаш тІа-тІа дуккхагІа нолора. ЧІогІа тІагІерта баьлар отзовисташ. Февраль бутт чакдбоалаш цІендаьл царцара гІулакх хоадалир. Из хилалехьа кхаь шера Багдановцен багданоцащцен бодх бартагІа бора — цхьа моллагІа боьх а бовцаш, цхьан къовсам лоаттабора. Цхьана лоаттабеча къовсамо цхьанне а кхачча хІамаьо ца оазача тайпара віашкаоз нах. Цхьанне а ца оазача тайпара мий идеяшна нах тІаоаа, шшй. хьинарца нах цецбаха, цар дагІдаш гІоттаве, кхачарна царгара хьаьаца хоьргдоадар хьада ховш вар Ильич. Цунца боах беш хиннача хІара новкъостах Ильича сица даккхьаш доаьхк аьнна кетадуш гарга хетар марна из[1]). Сомлуш лаьтгача фракцена чухьарча къовсамо чІогІа салуар. ДагадоагІа сина, цхьа отзовистацца цхьа къамаьлаш а хиина чувенача тІехьагІа Ильич тохьа тІа бос бодваш, кхьцеттех багара мотт ІаьржбеІча саина хиина. Цхьа кІаьца даккха из Ниццье вахийта, цу халахетарпита таьна вахина, цуига салаІийта лаьрхІар оаха. Цига ваха цотта цера из.

Болх бе чІогІа віашкІеьхьдоацаш дар Париже. Къаман библиотека гаьна яр: велосипедана ухар цига Ильич, хІаьта Париж санна йолча городе велосипедаца лела Женева йистешка санна атта дацар. ЧІогІа хьожаш хила везар. Цига ваха веча чІогІа кІаьдвенна хуьар Ильич. Делкъайга хІаца дуача хана библиотека дІахьовлар. Эшаш дола [illegible] хьаьаьош [illegible] а [illegible] тически гІулакх лелаьдера, эшаш дола [illegible] мара хьалаьгар. Ильича чІогІа [illegible] роацаш дуьцар Къаман библиотеках...

Мой бетта арадаьлар Ильича «Материализм и эмпириокритицизм» яха книжка. Дерригга дз» дьаькадар. Ильича философе дешаш хада йиш йовцаш динаца лоаттабеча къовсамца дувзаденна дар. Цудухьа йоаьйбетта Ильича «Пролетаре» клубе кийшар «Дин болхлой парти» яха реферат, «Пролетаре» 45 номера тІа «Болхлой парте динаца гІулакх» яха статья язйир. хІаьта «Социал-демократе» 6-ча номера тІа — «Классаши партенгц цар динацарчеш ишазапарчеш гІулакх хьакъехьа» яха статья. Уж статьяш, къаьстта «Пролетаре»а» язаь хиннар, хІанз а тІехьа лоархІам болаш я. Цар тІа берригача динаца хьакьехкий дина классови характер, дк буржуазена бе йоалла нах классови къовсама тІера боаха средство я, цар кхетам тувлабу цо, боах. Къовсама из фронт терпан ца еш, лоархІам ца беш йита йиш яц. МоллагІа дош лардІа йиш йолаш дац из гІулакх. хиде социальни овлаш гучадаха деза, ерригача мий чеалхаденца хьаьца деза из дош.

Динах доала ве Ильича кхетадаьд цхийтта шу дааьина кІаьнк волча хана. Шийна улла жІарг дІа а кхоссь, кинзас ма ухаш сецар из. Цу хаме из де атта дацар хІанз санна.

Ленина къаьстта вене лоархІар моллагІча а кхетадердолча тайптайпарча пайдаш доацача хьбарех кІенбаь, гетвара тІехьайисача формех цІенбаь дк. Цига гоаза кийчбаьча дина чІогІагІа я шлаха. Цига гоаза кийчбаьча динах лоархІар ю даьла хьавар, цхьа керда дк дагалар...

Россе вахача хана а Ильича уйла тІалахийта Іомабора французски болхлой бувзаш. Цу хана французски парти ерриге а оппортунистически яр. Масала, 1909 шера віаьсти почтарий ІалаьмаІе йоакха стачка хилар. Ерриге город хьайна яр, хІаьта парти юстарълхиныар: из профессиональни соший гІулакх ма дий, тха гІулакх дац, аьаш. Тхона, россиянашта, цу къахьегам бельарах, экономически къовсама юкъе дакъа лацарах парти дІаьъовстахарах чІогІа ю гІулакх хетар.

Къаьстта чІогІа хьожар Ильич хоржамашта хьалхарча кампанега. Цу хана дерригa кІалхьора аь-дитто, віаш аьх ахаро, политически дешаш тІехьашка доалар. ВІалла а [illegible] аьнна хетача хьал тІа ептадора актуальни дешаш... Ораторашна аудиторена дІатарбаша гІерташ дерригга віагтІадоахр. Болхлой аудиторе цаІ дуьцар, интеллигентанта кхы дуьцар. Хоржамашта хьалхарча французски собранешка ахро къаьстта хьахьехар «демократически республике» хоржамаш яхар ф?д...

1910 шера йоалелар Центральни Комитета шерра ен йола пленум. «Пролетаре» редакце шерра аьча заседание тІайцар парте цхьогІо хилара тІехьаро, лаьрххІа йолча большевистски съезда дукхьара резолюцеш. Реакце хана къайлагІарча хьисале дале а дерригa бакъдар найгра дІадувцаш йола парти хилар къаьстта лоархІам болаш дар. Реакце партий йоалеш хиина ха оппортунистически гІулакхаш парти телхаеш хиина фунацІа даь а парте байрахх бера ца алийтар боккха лоархІам болаш хиина ха яр. Россерча ликвидаторий яр шоай иш бола оппортунистически центр. Парти эшар цунна дуьхьал латтара. ЛоархІам болаш дар шийна гонахьа дукха бола социал-демократически болхлой кхетабеш хиина цаІ йола партийни центр хилар. 1910 шера латтар парти ше йолаш хеьйтара тІехьара, партега гІолла дуккхача болхлоега элашн яра тІехьара къовсам. Владимир Ильич шек ваццар партена юкъе дуккхагІбараш большевикаш хургхилларах, юкхера а парти большевистски новкъа гІоргхиларах, бакъда из фракци а йоалаш парти хила езаш дар. Из нийсь лелабир Ильича 1911 шера а, впередовцаш а, меньшевикаш — партийцаш а дІаййбеш йола партийни школа Парижа юке йлача хана. Из нийсь лелабир 1912 шера Пражски партийни конференце а. Фракци а йоацаш большевистски нийсь дІаккххьаш йола парти эшар. Партена юкъе моттиг яцар ликвидаторашта, хІана аьлча царна лоаттабеча къовсама-м низаш віашагІтохаш на дарий. Партена юкъе моттиг яцар парте соцамаш кхочашдергдоацаш хьалхе а чІогІо аьрацта а.

Лоацца аьлча, цхьа барг а болаш тІайцар резолюцеш. Кхаь кІирагІа йІаьхьлар пленум. Ильича лерхІар принципиальни лоацце цицхала зортаіла а дІо ца хона, организационни дакъе дика тІехьашка воалла а.

Динамит чуйола чемодан шийга а йолаш 1908 шера Берлине лаьца хиина вов. Камо 1911 шера тхо волча Париже кхьчар. Цхьан шерен ах шерен немецки набахта ваьллавар из, кертах тупланенича сага вамал хьовзаьар цо цига, тІаьхха 1909 шера октябрь бетта Россега дІавенна из, Тифлисе дІавитаь, цига метехки гІалий чу воалаваьь 1 шеран 4 беттан. Цига верзаргвоаца психически лазар хьайта сaг а лаьрхІа, Михайловски психиатрически больнице вахийтаь, цигара ведда, цул тІехьагІа къайлагІа, нока трюма чу лечкъа а лечкъаш, Париже вейяв Ильичаца дагайола. Цунна ІалаьматІе чІогІа халахетар цхьан сагІоралхьара Ильичан, вокх сагІоралхьара, Богдановцен Красинан юкъера барт нийса. Уж кховатте а чІогІа дукха везаш вар из. Цул сомгІа, из дика кхетадеш вацар ше набахта ваьллача шерашца эттта хьал. Ильича дуьцар цунна гІулакхаш мишта латт.

Камос дийхар сетара из шийна миндаль эцар. Тха Парижерча хьаьаьна шаІгІа — кухне, ваьгІар из, шийзаьй нехка сана миндаль а ваш, ше Берлине лацар дийцар, ше лацийтача провокатора веогаоала тайзар загадувнер, ше кертах хьаьраьынаха сага [illegible] хьовзаь лийна кертах, набахтр ше лелабь нарайаоаздаь хьалаьт дийяр. Ильича лакуьгІар цунга, цуцца чІогІа кьахехар цу чухь са доацаш майрача, бер хоана боваатч, тІоша-дог кІенз дайна. Камо дола доккхий гІулакхаш дe хиинча волча, веддачул тІехьагІа ше мала гІа ве деза из хоача сагах. Цуо балма проекташ фантастически тамаше яр. Ильича дукьаз дуькадар цо дуьйцча, мерздуш кІайлех тІо ветта ма цо из, транспорт віашгІаьхьаккхаяна яр ва хиларах, кхы ната дрлчох кувыр. Юккера а Камо Бельге гІоргйолаш сецадир, цига цо шайгга шераши ерріблаш (БІагІара цар из, цукунна аьцхацта цу сабьата вевзар), хІаьта цул тІехьагІа фордана из къулбена а вахь. Кавказе гІоргволаш. Камой веттега хьа[нла]ш Ильича хаьттар: «ХІаьта шайх шоагтуь йий хьа, ер тІаьнтахаш нахуба тІа деза-м шийна хург майнй хьсна? — аьнна. Ше пароходашца воаш хадаваш нахуба тІа дІа-яла ухар Ильич. Камой из мара кхы волуча йоадина шийна хайча, Ильича хьаьра цунна шийна ваьас Светгольне еца хиина, цунна дукха безаш йола ейта сцра цхьаь. Ильича дахьча къайайло, Ильич безаме хилаaро хІехна са тедир Камой...

1910 шера Брюсселера Париже ера Анесса Арманд, тха Парижски группа чІогІа дагъа лоацаш бола чаен хилар цах. Семашкацен Бретанцен (Казаковцен) цхьана группа президиума юкъехдар из, доазол дехьарча группанаца йоакха переписка лелайир цо. Дезал а болаш дар из, бІаьгавни кІаьнкн а волаш. Геттара чІогІа дог тешаш большевичка яр из, цуна гонахьа чекка гуйбела белабелар Парижера нах.

Тха парижски группа-м кІезигкІезига чІогІьала йолленнар. Идейно кхоталуш доагІар тхо. Бакъда чІогІа къебар дуккхабараш. Болхлой гІулакх цхьа бахьан віаштІехьдоалар, хІаьта интеллигенце хьал геттара ю дар. Болхлой хьал тІа вана цассаьа а хилацир нах кхоачаш. Эмигрантски масса средствах ваьхар, тІалдиаа эмигрантски столоваята чу хІанз доар віалла за йиш йолаш дапар...

Иоахараш дуьцаш эмиграцен шин шера кхы ваьхача наьах вохаргнар. Цхьабакъда редакце шераш дІа а даьцна гІулакх тоадеина шераш дакхар.

Л. Толстой вадарна дувзаденна демонстрацеш йоалелар, арадьлар «Звезда» яхача газета № 1, Москве арадувла доладелар «Мысль» яха большевистски газет. Ильича хьинар цу сакьата лакхІалар. 1910 шера 31 декабре арадьлна «Демонстрацей кхь» яха цуй статья кхоачалургдовнача хьинарах йиза я. Уих тІехьаханца чакйбол из: «Болх дІаболабе, новкъостий! Массанехьа а къовсам доаттабе организацеш яра тІехьа, болхлой съдп партийни ячейкаш яхкаран чІогІьараа тІехьа, экономически политически агитаци дегІайоалаьра тІехьа. Эттара хьалхара эрсий революци йолча хана пролетариате дуккхьа бола нах Іемабир кортамукъьал бахьан къовсам лоаттабе, шоллагІа революци хинеэ уж лотбхьа беза це!»

(ГІоналгІаддагІар дуьгча).
(АПН).

[1]) Рукописан тІа дІахо аьнна... дуккьал шийна дукха везаш гергана цхьонанх сеrvу хиинавсе а моллагІа, гергара новкъосташка гІулакхаш лелавора ю, дуккьал из мара доацаш. Бакха тІа гІоллардча новкъостацимоа гІулакхаш моллагІа бесса деда а дехача чІогІа новкъа хулар Ильича — РЕД.

* ДІалиовлар. Хьалхарчунга хьаьна №№ 143, 144, 180, 154, 157, (1968 ш.), 4, 6, 7 болча «Сердало» газетан тІа.

[2]) ДІахо рукописа тІа да: «Гей, ер я из, парламентски шамин!» — аьнчад цкъа хоржамашта хьалхарча собранеш цаІ чекхьльыча» — РЕД.

ЗАКАРПАТСКИ ЧХЬАГІАРИЙ «ДОШУВИ ДОТУВИ»

ЧхьагІарийн конькийн» заар еогІа тойнанцу къяьсоделар 1968 шера Социалистически Румыни столице — Бухаресте хиннача дуьнен кехкъашта юкъерча конкурсе. Советски Союзе вакашеяий фортуна хьаша аттадир бе-бене чхьагІарийн коньякийн 87 тайпа. ХІаьта царах вок тайпа Бухаресте «денад» Украина Закарпатски областера.

Конкурса Жюре Закарпатерча вине в тайпа чхьагІарашта медалаш еллай, «Променисте», «Рислинг закарпатский», «Алиант Буше», «Кабесне - Совиньон», «Мускат» аьнча чхьагІаршне доьо медалеш яхай, хІаьта закарпатски чхьагІар дерриш токайски сортех йолча комсех даьккхача «Нектар» алача десертни чхьагІара доше еогІат деннад.

Дика веттуе баьлар советски чхьагІарийн кхьча моннай а. Тайп-тайпарча лоархІамера 80 гаргга медаль (царех 15 доше) — цига бе Крыма, Кавказа, Средни Азе чхьагІар дерий хьуеньам. Къаьстта белгалдаьлар советски коньякаш — конкурсе дІачуэнна хиинена шийтте образецах барзІаена доше медалаш ениай.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ТАТАРСКИ АССР. ДІаьо хьалхаьлатт Нижнекамски химически комбинат. Изопреноен каучук хьаеш йолча 7-ча гресте Нижнекамско специализированни монтажни управлене коллективо дукха ха йоацаш йоакха котало хьккнай. Колобов Александра куьйгалхьече монтажникий бригада 300 тонн хулеш йола колонна бархІ сахьата ейиа, цу гІулакха дик цІара цІуорна меттел шаь мара я эа оттадаш. Юкъьадьеккхеа цу кердача гІулакхо йиш хьалийтар колонна дІаоттаера хабадийта, дк доацие а 25,000 сарта сом акча кхоце я.

Сурта тІа: лакха сргала чагІьйхар А. Колобова бригадо віашаГІьейла 48 метр лакха йола ректификационни установка.

Б. Мисникова сурт.
ТАСС фотохроника.

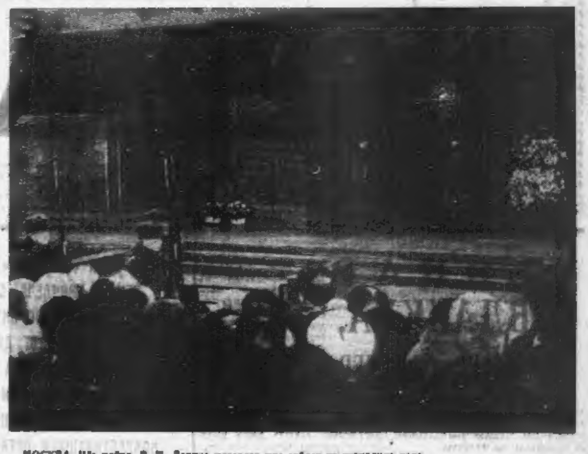

МОСКВА. ЦІе майда. В. И. Ленина цІаьрчан юхе сийлен ха кучцадача хана.
В. Савостьянова сурт. ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАША ХЬОКХАМ ТЕЛ

КПСС ЦК Пленума решенеш чІогІа къеабал а еш, Сунженски района «Победа» колхоза коммунисташа, комсомольцаша, берригача колхоэхоша дийцах юрса бохкам сихха дегІабоалабаза парте программа кхочашъяра юкъе хІарана дакъа лацара дош. Цар лаьрхІад В. И. Ленина 100 шу дизара сийна йоалаь кхь кхы а шерагІа боаржае, пятилетка дкьлагІча. хоалаш беш волча шера лаьтта леладара культура, кхай хьувхъанаш, хьайбай продуктивность дІахо лакхьара, техникax тоеьшагІча тайлара пайда ийбара, къахьегама овсарпе дегІайоалаара, продукцега дІадодар лоххара къевсам лоаттабе.

Дукха да пятилетка хьалхарча кхаь шера даьр ц. Механизаторашем кхае леладерашен дІадахача шера хІара гектара тІара ялатий 31.8 центнер чуийцай, цу дакъе кІи 34,1 центнер а йолаш. Кхаь шера кхоачашъяьй пачхахьалкхенга ялат дохкара ике шера план. Даьхен дибарашка чутесад 14500 тоннад согІа ялат, хІаьта пятилетка чакхъяьлелаа кхь а 7 ваз тонн хьаьа дІалургдолаш а ю.

Кхаь шера чухьа шоай пятилетка кхоачашъяьй соиийн комсийн бешашаш леладераша я. Цар доп деннад ике шера планад согІа соший 825 тонн комсий 175 тонн дІаяла.

Дика къахьегаш ба тха баьцадаьраш леладераш а. Цар доп деннад пятилетка заданеп согІа баьцадарий 1200 тонн пачхахьалкхенга [illegible].

1968 шера ма шалхама а йолаш ялат чуийца лакхаран планах согІа пачхахьалкхенга ялат доххара йолча районий колхозий сошиваий Ерригроссийски аьха итогаш [illegible] РСФСР Министраш Советен ВЦСПС-н карарна кара тоаш Ше байрракха [illegible] согІаеш хьолакьа тха колхоза.

Чуйнина ялташ чуэцаш [illegible] ленешка чІогІа къахьегаш белгалбийнаб коммунисташ, комбайнераш Василий Кращинин, Юрий Пошаров, Петр Янов, Александр Войборов, шофер Анатолий Агарков, бригадира гІончa Валентина Ермоленко, кхыбараш. Коммунист волча комбайнера Василий Кращинина дагалардна бохьаме юкъейнхьа ялат чуэцара групповой метод чакх а йоалаш, доацаьча хинацина кхоачашдергд ялаташ чуийлата. Цо бохкама тоео ялийтар пачхахьалкхенга ялат дохкаро план районе кхыча колхозел хьалхагІа 179,7 процент кхоачашъе.

БІаьсти ю культураш дІае яьттар кийчдаран уж дІаеран дика хьохамаш гойтар коммуниста-механизаторашa Александр Науменкос, Алексей Моцеева, кхычар. Яхьа юкъе белгалбаьннарех ба боахама кхыча дооакъошкара коммунисташ-колхозхой: бешашй бригадашара Татьяна Петанова, Иван Харик, Александр Иютов, хьайбаш леладечара Николай Лушников, Василий Друянин, Григорий Сволен, Афанасий Подоскин, Неля Клачина.

Мастерской коллективе цІе хеза ба коммунисташ, коммунистически къахьегама ударникаш: слесарь Василий Михайлов, электросварщик Мария Пантанова. Боалош сийлен доска тІа кхьлй цар цІераш.

Боахама деакъешта коро жоттараш лакхера а специальни юкъера а образовании йола коммунисташ ба. Масала, колхозе болх беш волча 14 агрономах 9 коммунист ва. 9 ветеринарии лерахи зоотехникахи 5 коммунист ва. Бригадашкра фермацкел керте латт лакхерен специальни юкъерен образовани йола коммунисташ. Царех ба: агрономаш-бригадираш П. С. Женненко, А. Д. Жидков, В. Д. Неделихин, С. И. Гусев, бригадай агрономаш-учетчикаш Г. И. Шулков, Г. М. Зайцев, фермай заведующеш зоотехникаш П. О. Локтев, О. И. Финарина. Цхьайолча участкашта керте латта коммунисташ йоакха практически опыт йолаш ба. Уж ба, масала, шурай-товарни ферма заведующи И. С. Гучаев, № 3 йолча тракторни бригада бригадир В. С. Некрасов, № 2 йолча баьцадараш лелаьча бригада бригадир Е. Д. Вублакова.

ХІанз тха колхозе болх беш я йиъ цеховой парторганизаци. Бригадашкел фермашкел хьа а ль бакх беш я 9 партгрупна. Тракторна-аьаш доладу бригадаш. Хьайбаш лелаву фермаш, бешаьаш лелаву, баьцадараш леладар, мастерской, гараш санна долча боахама дааьйой партийни готавацпа бенда торнам тІаухийт колхозни партийни комитето.

Колхози производстве сихагІа дегІаккуьналга ІапаІдаш дукха коммунисташа тха боахама къахьегамхой низаш тІадестаду. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІайлага доккхий декхараш ка аьхала а йоалаш кхоачашдара, хьалха латтарий опыт дІа-са йоарцара, хьоначарна хьалха латта методаш Іонара, лакха хьуваьанаш кхедарГ, хьайбай продукци дукхагІа яхара.

ХІаьта шоашкара хьехам хьанийбе шерге баьраш а болаш ба. Къахьегама лакхача овсарпен гонзанчашта юкъе ба партийни организаце кхебаь социалистически яхье белгалбаьнараш, коммунистически къахьегама ударникаш: трактористаш Анатолий Кишов, Владимир Солянков, Леонид Шелубцов, Николай Врибуцов, Николай Попов, Алексей Бугаев, водоевой Татьяна Петанова, Иван Харик, Ксения Швачко, шоай счета тІа хІара Іаттагара аьккха 3018 — 3434 килограмм шура йола доакаш Таисия Гордиенко, Вера Каменщера, Мария Прудникова, Валентина Гребенченко, светникаш Михаил Аракелян, Алексей Реутов, Іаьсий лелаьу Вера Золина, Галина Манникова, хьалхарч лелаю Анастасия Котельникова, Валентина Бородина, Валентина Попова, хоа тІара салхазарш лелаьу Ольга Борзакова, Лидия Чернышова, ма Іуй ТІана Усманцо, Николай Бугаев, кхыбараш.

Колхоза коммунисташа боахама къахьегамхой біубенна дІаьалакхувл кердача доавонацка, боха из боагІа ленински юбилейна пакхьабахара.

И. [illegible],
Сунженски района «Победа»
[illegible].

ТОЛАМАШ КХЫ А ЛАКХАГІА ХУРГДА

«Сунжанефть» НПУ промыслашта, цехашта, участкашта юкъе хьалха латтачарех я едвижинашта капитальни ремонт еча цеха коллектив. ДІадахача шера 33 скважина капитальни ремонт е езаш яр из, хІаьта ремонт яьраш 39 я. Капитальни ремонт ярга дІабода цах декбарах пачхахьалкхенна кходьад 28 эзар сом.

Дахьа толамаш кхы а лакхагІа хила йиш яр негахьа бакха къахьегам віаштІехьбаккхара гІулакх эсала хиларах бригадашна йодеш хиина ха кІезигагІа хинналаро. Дукхьал дІалахача цхьан шера цементировочни агрегат хьажхачарга хьежаш бригадана йоаль баха ха 1044 сахьат да, хІаьта инструменташ, оборудованиецах хилар бахьан доаш зезьа ейна ха 816 сахьат да. Йоабата наргаха хьагІахаьхьаре эша автобочкаш на хиларах зезьа 760 сахьат доадир. Цхитта бахка ха йоалара дуккхача дахькье бекке ба тха подрядчикаш, тампонажни контора, автобаза, промыслово-геофизически контора болхлой.

ДІа-ха кхувлача А-500 яхача установкашта йоаккхий насосаш ца хилара скважинаш цІеньяра, царна опрессовка яра бахаш кхоачашду цементировочни агрегатий новкъосталца. Из бахьан доаш лоархІамо балха из дукха зезьа йов. Масала, хІана ю болх а бурувдеттарий мастер Х. С. Аушев керте латта бригада, нагахьа цунна дешурии агрегат ехча из бердига болх кхаь дена чакхбаргбар. ХІаьта из болх бакха чукхбаккхара хІананча цетоаш [illegible] оа кІира за [illegible].

Буруи тохача скважинашка эттара хьадхьа хоаш из хилангехьа [illegible] опрессовка яра йодкийт 2—3 агрегат, хІаьта тхона из сакна балхаш кхоачашдоаш хьалийтар цхьа агрегат мара яц. Из а кхьан — шин дийнахьа болх из беш седа лаьттача мара хьакхачаш. [illegible] скважинш [illegible] болх [illegible] беш [illegible] тха цела хумаш доа из 300 [illegible] хІаьта промысловикашта хьа ю [illegible] 40—50 тонн хилар. Уж хаахе дийца кхоачашбечараш шай ханнахьа тампонажни контора, автобаза, промыслово-геофизически контора коллективаша дІадахарга хьежжа дика дагІертба тха цеха болх [illegible].

Ф. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НПУ скважинашта [illegible].

КЕРДА ДЕКХАРАШ ТІАЙЙЦАД

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузачa дена сийненна [illegible] доккхийн бехктокхачеш декхараш тІайийцад Грозненски трамвайни управлене болхлоша. Уж толамца кхоачашдара сарцагІбаьннаб трамвайщикаш. ДІадахача шера трамвайнаша дІа-ьха бига безаш хиина пассажираш 63,8 миллион сar вар, трамвайша ваьнах бе безаш хиина ниьсь 10,1 миллион километр бар. Цига кхоачашъяьй управлене коллективо дІадахача шера плани пятилетка кхаь шера планаш? 1968 шера пассажираш дІа-ьха бигара шера план 25 декабре кхоачашйир, тІехкхоачашдир хІацйца хиина социалистически декхараш я. ЛаьрхІача дукхагІа дІа-хьа бига пассажираш 1,7 миллион саг ва, хІаьта кхаь шера плана согІа дІахьа бига пассажираш 6,8 миллион саг ва.

Соалка доккхий хувцаш хилар тха управлене. Дукха керда трамвайни вагонаш хьахчар, 6,4 километр дІоахан [illegible] Черноречье бода трамвайни шоадагІа ниьсь баллар, хІаьта Октябрьски районе 1,3 километр дІоахан доза шоадагІа ниьсь баллиб. Черноречье яхача поселке хьалхен хиина 4-гІа тиговй подстанци хьаьльь а лакха кІаенай, хьанна болх беш хиина тигова подстанцеш тоадий. Цул согІа управлене механически мастерскешка дукха керда станокаш оттайир.

Цу чакхаьхача перспективна пятилетка кхоа[illegible] шера трамвайнаш [illegible] кхувлара хьалаш дика [illegible]. Керда трамвайни [illegible] лаьккхаш Черноречье яхача поселкера тересана ца еш городе, Кирова цІергІа поселке, консервни заводе бода йиш а пассажирий. Вахача [illegible] хьалаш кхоачашдара тха трамвайни управлене колллективо дога даьа дока хилар хьахьекх уьх масало. ХІара дийнахь трамвайнаша дІа-ьха бига пассажираш 180—200 эзар саг ва. Уж хул городерча ерригтана транспортана дІа-ьха бигача пассажирех 60 процент.

ПІаладеллад 1969 шу — пятилетка дийагІа шу. Кхаь-[illegible] кхабен бехктокхачеш декхараш хІацкайна лоут тха коллективна уьх шера. В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача дена къахьегамий согІат кийчдара шера дІа-ьха бига лерхІа пассажираш 65,3 миллион сar ва, хІаьта трамвайнаша бена лерхІа ниьсь 10,2 миллион километр я. Заводской районе хьалхьа [illegible] шоллагІа трамвайни [illegible] консервни заводе ухе хьалъгІ тигови трамвайни подстанцеш. Октябрьски райони групповой установке кхачвача шоллагІа трамвайни ниьсь бударгба. Консервни заводера хІана дуьшаш латтача тІаь тІа гІалга чакх а баьлаш Микрорайоне болаш бола керда трамвайни ниьсь бударгба. Кхаь согІа керда Фрунзенски уламгІа автопорте йола трамвайни ниьсь билла бІардергба. Заводской районерча Іана тІара баьцна Кирова цІергІача посёлке кхачвалия шоллагІа трамвайни ниьсь а буьлаьрга. Калинина цІерагІча цхьоалаагІа Микрорайоне хьакье йоалаургба троллейбусни [illegible]. Уж декхараш тха коллективо тоамца кхоачашдерга.

В. И. Ленина юбилейна къахьегама согІат кийчдара пхеаьшера план 1970 шера 1-ча [illegible] кхоачашъе [illegible] управлене коллективо.

А. ШИЛОВ,
Грозненски трамвайни управлене [illegible].

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

ПЛАНАЛ СОВГIА ДУКХАГIА ЛУРГЬЯ ПРОДУКЦИ

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА СИЙНА ЛЕНИНСКИ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОША ТIАЙИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

[illegible] района промышленноста предприятей, гIишлон, транспорта, буззина горадской [illegible] хала организацей къахьегамхоша политически а къахьегаме а хьанар [illegible] кийча ю дуьне тIа агтаро хьалха баххейн [illegible] пачхьалкхе [illegible] дуьне [illegible] — В. И. Ленин ваь бIаь шу дузаче дена.

КПСС XXIII съезда, цул тIехьагIа хиллача КПСС ЦК пленумий решенеш вахаре кхочуш а [illegible] района къахьегамхоша толамца кхочушьий [illegible] хьажхарча кхаь шере планаш, хIинта планал совгIа арахийна промышленни продукци 9437 эзар сома мехьа я. Пачхьалкхан [illegible] социалистически декхарийн тIехкхочуш [illegible] [illegible] промышленноста, транспорта, буззина предприятий коллективаша. Къахьегаме [illegible] [illegible] хIокх дукхагIа [illegible] къахьег.

[illegible] республикерчу а хьалха заттача предприятий коллективаша В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача дена [illegible] [illegible] патриотически болам хьаь [illegible] Ленински района къахьегамхоша тIайицад ухх тайпара социалистически декхараш:

патилетка дIа шера пачхьалкхан план [illegible] 37 [illegible] хьалха кхочушъе, хIинта кхо шеран план 1970 шера 7-ча ноябре кхочушъе;

промышленноста ухх шера а тIаьоргIина шера а къахьегама овсаре 1,5 процент лакхъе;

ухх юкъедаьча патилетка шин шера арахьецча продукцеца дIабода мах лахбарх пачхьалкхехь 420 сомал кIезигагIа боццаш пайда бе. Цу юкъа кхоьргъя электроэнерги 4 миллион киловатт - сахьат, довгар — 3490 тонн, металл — 1680 тонн;

рационализаторийн предложенеш производствона юкъаяхьарах 1969 шера 4 бIаь эзар сомал кIезигагIа боццаш пайда бергIа пачхьалкхена, хIинта 1970 шера — 420 эзар сом;

патилетка чекхьялехьа баххдей меттигашка юкъехьоргъя пачхьалкхена 550 эзар сомал кIезигагIа пайда бергбоцца къахьегам Iилман нарда тIа кIаштIехьбаьккхад йолу 44 план.

[illegible] дIахо а кьоосан лааттарергба технически прогресс яр [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], оборудованин дукхагIа хилийтар.

Хьанкаша [illegible] декхараш кхочушдара машенашъеча балхалоша декхараш тIайицад:

1968 шера, 1970 шера 520 эзар сомал кIезигагIа боццаш продукци ара а хийца дIахьийта, арахецача продукцега дIабода мах лахбарах 95 эзар сом пачхьалкхена пайда бе;

цу юкъа керда 21 продукци арахеца, къахьегам Iилман нарда тIа кIаштIехьбаьккхара йолу 24 план кийч а я балхлой меттигашка юкъаяхьа;

1967 шера [illegible] 1969 шерал 1970 шерал дукхагIа [illegible] меххаьлта [illegible] тура — 9,9 процент, 18,2 процент, [illegible] [illegible] 1969 шера 18,2 процент, 1970 шера [illegible] процент, [illegible] [illegible] — 1,3-за, [illegible] [illegible] гIуллакхан [illegible] товаран 2,2-за, 2,4-за.

Кагнан [illegible] балхлоша декхараш тIайицад:

[illegible] шера ара а хийца планал совгIа 1700 эзар сома мехьа продукцин реализаци е, цу дакъе: консервеш — 100 эзар сома мехьа, мехьна - булочни изделеш — 164 эзар сома мехьа, чьагIара - къаренган кондитерски изделеш — 1100 эзар сома мехьа, макаронни изделеш — 50 эзар сома мехьа. ЙогIача промышленноста балхлоша декхараш тIайицад: 1969—1970 шерашкахь планал совгIа 530 эзар сома мехьа продукци [illegible], [illegible] совгIа 30 эзар гефига гIирс хьабе. Цу юкъа хьейнна предприятешна кхаьргдо 100 эзар квадратни метраш кIадаш.

Транспорта балхлоша декхараш тIайицад: патилетка тIехкхачуш [illegible] транспортни управлени коллективаша оттайча планал совгIа 1450 эзар пассажир дIачахьа вига. Пассажирски автотранспорта № 3 йолча предприятия буззина АТК специализированни автобазахьо автопарках пайда эцаре коэффициент 0,65-нгара 0,71-нга кхоьчий.

Меххаьлта тохларан, буруцаттеран, геофизикан декхараш тIайицад:

1969—1970 шерий кIоргачу структуран бурун гахаре промышлени геофизика пачхьалкхан план 25 декабре кхочушъе, хIинта тахнана геофизика план — 27 декабре. Района гIишлошъярца декхараш тIайицад гIишлон-монтажни балхий 1969—1970 шерий план 28 декабре кхочушъе; рационализаторски предложенеш производстване юкъахьарах 97 эзар сомал кIезигагIа боццаш пачхьалкхена пайда бе; гIишлон-монтажни балхашна дIабода мах лахбарх дезъIечуа 0,5 процент лакбе.

Традиционни социалистически яхь дIахо кьаьра Заводски района къахьегамхоша ерриг предприятеш раьза хиина хьалхой района балхлоша, специалисташа, интеллигенца, гIуллакхерча нахал. Ерриге шайн низ, опыт, знани тIахьийта къахьегарга цар В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дена кердача къахьегаме толамашца наггъабахаре тIайице социалистически декхараш толамца кхочушдира.

Социалистически декхараш Ленински района партийно - боахама активе, промышленни предприятие балхлой собранешка дийца а дийца накьяла раьза а вокаш тIайицад.

ДЕЗАЧА ЦIЕЙНА СИЙЛЕНЦА НАКЪАГIОРГДА

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА СИЙНА МАЛГIАБИКА РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОША ТIАЙИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXIII-гIа съезда решенеш вахара иттье а кхухьан город МалгIабика промышленни предприятей, транспорта, гIишлон, торговле, бытовой гIуллакхьш дара йолча коллективаша лаархIаме къахьегама толамаш дакхад. 1968 шера планал совгIа арахийна продукци 1616 эзар сома мехьа я. Къахьегама овсаре 4 процент [illegible].

МалгIабика промысловиниша Даьхенна планал совгIа дена мехкдаьтта 137,5 эзар тонна газ 5,7 миллион кубически метри я. Арахецача продукцега дIабода мах лахбарах патилетка фонда юкъдиккъад 550 эзар сом.

Юртбоахаме дерригга балхаш чаккдахара дикка новкъостал дир шоаш шефал деча колхозаштен совхозаштен промышленни предприятеша.

Иштта дика къахьегама толамаш дакъад къахьегамхоша творчески духха къахьегарах, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешна организаторски къутамаш [illegible] чIоагIбарах.

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дена сийленца накъабахарам [illegible] шера [illegible] [illegible] хьалха кхоачашъярах города промышленноста транспорта, гIишлон, торговле, бытови гIуллакхаш дара организацей къахьегамхоша тIайицад ухх тайпара социалистически декхараш:

промышленни продукци арахецара 1969 шера пачхьалкхен план 27 декабре кхочушъе, 1970 шера план — 28 декабре кхочушъе, города ерригача предприятешка дикха техникх - экономически хьокхамаш хилийта. Планал совгIа продукцена реализаци арад шин шера пачхьалкхена 936 эзар сом пайда бе;

патилетка ухх юкъедисача шин шера планал совгIа 25 эзар тонн мехкдаьттан 3,5 миллион кубически метр екъа газ лакха, 500 метр бурув тоха;

керда техникен дикагIйолд технологи производствона юкъяьхьарах, къахьегам Iилман нарда тIа кIаштIехьбаккхарах, керторча производствени фондех дикагIа пайда эцарах ухх шера къахьегама овсаре 1,1 процент лакхбе, хIанда [illegible] шера — 0,3 процент;

материальни, адами ресурсаш хIалара ройни нийса а леладеш, патилетка чакдьалехьа арахецача продукцега дIабода мах лахбарах 250 эзар сом пайда бе;

патилетка ухх юкъедисача шин шера пачхьалкхена 600 эзар сом пайда бергбоцаш 750 рационализаторски предложенеш производстване юкъяхьа;

1969 шера хьалдь а дахьа, бахача наха дIахургда 7 эзар квадратни метр хула цIенош, 180 моттиг йола общежити, 140 моттиг йола берий беш, горисполкома здани, мехьа ю завод, АТС, бензозаправочни станци, Вознесенски газ чаккйолхача завода комбинированни установкаш, ерригга очистни сооружениш, хий Iалашду объекташ, резервуарни парк, автотранспортни предприятена база, иштта кхыйраш.

Хий бассейн хьал а ль кийтъергъя къахьегамхошта салоIа дена;

1970 шера хьалдергда 100 эзар квадратни метрал чухьнахьа доацаш наха чубаха цIенош, хьалаь ярта Вознесенски газ чаккйолхача завода ерригга комплексаш; мехкдаьтта мIендара, хий хьа гул а дешi мехкдаьтта тIоднашка чуаккийтара лаьрхIа йола объекташ, нах бIаь моттиг йола клуб, городски канализационно-очистни сооружениш;

мухь дIа - яха [illegible] пассажираш дIа - яда кхулара ухх шерен тIадоагIача шерен план 25 декабре кхочушъе, къахьегама овсаре 2 процент лакхъе, дIа - яда кхухьача мухьага дIадодар 1 процент лакхъе. Торговле балхлоша общественни кхачан болх беш лаьрхIад шин шера товарооборота план 26 декабре кхочушъе а еш, къахьегамхоша ду гIуллакх дикка тоаде. Промышленни предприятий, транспорта, гIишлон организацей коллективашна лерхI дIахо а юртбоахам вагIабоалабара юртбоахама ерригача отраслей рентабельность лакхъяра духа балхаца наха дол ода новкъостал де. МалгIабика къахьегамхоша дIахо а хьанар кхо да дош къахьегарга технически прогресс яр [illegible], производствона болх тоабара, балхлой классе сийдолла традицеш дукхагIа хилийтара. Доккхий социалистически декхараш тIа а эцаш кхоа социалистически яхье тIа кхеш город Гудермеса промышленноста балхлой. Ерригга низ тIабаьхийта къахьегарга оаха партен правительствас белгалдаьха декхараш толамца кхочушдира, В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача дена кердача къахьегама толамашца накъадахара.

Город МалгIабика партийно - боахама активо собранешка предприятей коллективий юкъара собранешкахь дийца а дийца [illegible] раьза а хилла тIайицад социалистически декхараш.

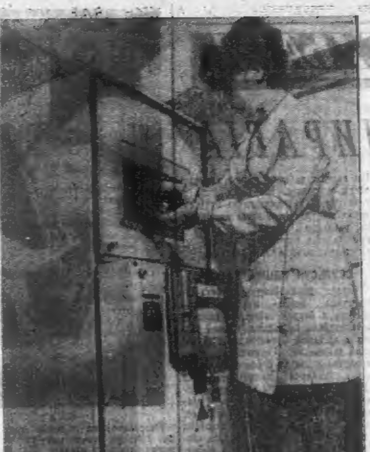

ЛЕНИНГРАД. Лебацнее хургболча арнарке хьокха оттаергья СССР Iилмай Академе агрофизиков институте дагIлаьцае кийтъача агрофизикоевой термокамера (ПТК-1). «Шелала камера» йына цIе тхьла из радиоаппаратури блокашта приборашта, вIаьшта иштта кхами объекташта а тохкадбе лаьохIа я минус 50 градусагара Цельсе плюс 50 градусага кхаччалца йолча температурех къахьагIа.

Цар тайпарча компрессионичарца нийсбача керда арахийнар дукхха совленаш йолаш я. Iградусал совгIа - эшашагIа йоацаш автомато нийсъеш температурай йоккха диапазон я цун. Из болх байтача хина атта а тешаме а я. сихха шийна белгалъяьча режима тIа йоал. 1969 шера дукхха арадеца лаьохIад «шелала камера».

Сурта тIа: лаборантка Рупышева Ирина «шелала камера» хьалхашка.

М. Блохина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАМАН ДАЬГIЕНИЙ БЕРКАТ

ХIара шера дика доаллуш ПалгIайчен лакхача лоамий даьгIенашка дажа дIакхуаз «Назрановский» совхоза фермашкара кагий дохнаш.

Кагий доахна кхоIбарий дика кхаа йоалаш хилар дIадаха 1968 шу. Совхоза специалисташтта дика хов альпийски даьгIенаш мел мах болаш я, хьайбашта эша веществаш мел дукха йоахкаш а цигара баьцаш.

ДIодахача шера -ваь лоамара Нийкоа тIеи Паланген дажайа хилар «Назрановский» совхоза Долшакъий - Юртарча отделене 475 кагий бежан. Цигара доахни цIадийрзар дика тоаденна. дукха хIама ца эшаш 5 тонн доал тIа а кхийтта. ХIаьта дийнахьа буса ухказа бежанна тIаккета доаззъ 900 грамм хилар.

Кхетадеш да хьайбаш леладерашта чIоаггIа къахьегарах даьнна беркат из доага. Лоамаш даьгIенашка лелча хана цу доахана Iуйла деш бар, шоай гIуллакх дика довза, толамагIа бола скотникаш Джугутханов Жабраил, Оздоев Махьмуд, кхыбараш. ДаьгIенний участкаш каст - каста хувцаш, дика доажадора цар доахан.

Лоамара цIадаьхка кагий доахан дIахо леладе дIайийна толашагIа болча скотникашта Шуаипов Мухьаммад, Шаипов Мусас. Лоамара цIадаьха доахан тIаллуртдолача тайпара уж лелайе аIардаахIалар, [illegible] а. Цуркъа уж хьалха сапна оцил да тIанна а.

Хьайгача кьих хьакеабар дог гIазабекихьаш хилар. 1968 шера пачхьалкхейга дулх доахара план хьнал хьалха кхоачашйир совхозо. Даьхенна делар 1200 центнер дулх.

Цунна тIехьа хьайбаш леладараш [illegible] пачхьалкхенга дулх доахара ухх шера кхьоалагIча квартала план кхоачашъяра я. Цу гIуллакхьа чукхоабаш латт 150 бежан. Сийрдачеи йIайхачев помещенешка латт уж, оттаьйча рационах доакъар а толаш. Дийнахьи буса цхьан бежана лул: концентрат — 3, силос — 30, йол 3 килограмм.

Ухх шера хьалхарча квартала планах (180 центнер) 5-ча январе дIаденнача 50 бежанах 160 центнер зачетни дуьйл хилар. Диса бIаь бежан ухх деношка дIалуш да. Цо тора хулийт «Назрановский» совхоза ухх шера 1-ча квартале пачхьалкхенга дулх доахара план хьнал хьалха кхоачаш а тIехкхоачаш а е.

В. ПУГОЕВ.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

«Механизаторий дукхагIа йоахкое — иштта корта болаш яр № 180 йолча «Сердало» тIа кепатеха дийна критически корреспонденци. Цу тIа белгалдоахар Надтеречни района «Мавраьйный» улача совхоза № 2 йолча бригаде техникашка ремонт ярца дукIадена кхоачамбоацараш. Редакце дехарах, уж кхоачамбоацараш тахна а техха, парто Надтеречни райкома секретара вий, В. Белеше хоам бу:

«Белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаьхад: водставиаш тIа оттаьй комбайнаш, шинаш гIара оасаш хьаьхай, мукхьюаргбоабаш оатхалашта даьтта хьекхад, ремонт а яь йозараш дIаоттадаьд, чархашта бIсар хьекхад. Механизаторашта кхача кIалтIехьбаккхара йолш къоастадерга ухх гаргарча хана».

ГIУЛАКХ БЕ-БЕ ДА

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШ

Дикача къахьегама толамца чакхдаьккхар патилетка кхоалагIа шу Нохч - ГIалгIайчен машинашъкхоша. Цу цхьал шера планал совгIа цар дIа-яха бихьаь халкъа-боахама мухь кхо миллион совгIа тонн а. Вагонашта боаттIача тайпара мухь тIаботтавах шера мукъаьла вагонаш 2250 я.

Ухх денешка Грозненски отдела культурхойн профсоюза районна президиуми хьожар социалистически яхье хьиннач коллективашна даьлача толамашка. Машиналкъа отделене карара хаьм тела Шо байрахьаш хьалхара меттиган хьожайр Гудермес станци. Грозненски лаьъий дистанце, сигнализацен буваьнен Гудермесски участка. Грозненски телефонно - телеграфни станце. Слепцовски водокачка станце коллективашна.

Машиналкъа отделене участкаш шерра социалистически яхь дIайолайяй патилетка дуьхагIча шера тIайицна декхараш хьалха кхоачашдира.

Г. АНОХОВ.

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дена дикача къахьегама толамашца накъаяха чIоагIо яй «Гудермесский» совхоза коллективо. Цухуьна хIара шера кхашкара лаат чуийца доалашехьа, бIаьсти-аIаде дена фу хьалхе а цIендий. кийчдий силосашка дIаоттала ухказа. Ухх шера а бIаьсти дIаде дена фу дIадувча боарамга кхоачадаьх совхозе. Иштта, цхьоалагIча класса 680 центнер горах, 40 центнер гилуаргаш, шоалагIача класса 54 центнер люцерна фу Iалашдаьх боахаме. Цхьаьола фу планал совгIа а кийчдаьд. Масала, планах 25 центнер хила беза бора 200 центнер да, суданск буц 180 центнер совгIа. Кийчдаь фу дукхагIа дав цхьоалгIча классах да.

Цул совгIа, 600 центнер дута пачхьалкхен илатаие дIайийдоча пуните дIедениях юккача репродукцех дав юхалувгдолаш Iалашдьяй иштта тоабар тIехь 640 центнер хьаьжкIаш. Бакъда, из фу хIана а йоагIачула тIехь тIелаьа боаллаж да! Ухх шера дIаде дена фу-ний хайна Iалашдара, дIадувча боарамга из кхоачадара боккха боах баьб совхоза директоро, специалисташа. Iалашдаь фу галкардоалаш, инструкцешка хьежа леттадара лерттIа тIахьежам доаттабеш а фу кийчдара болча совхой агроном М. М. Донич.

«Гудермесский» яхача совхоза тIехьа ма фу Iалашдара «Друшба» яха совхоз а. Ухх шера дIаде деза фу тоъаш хилийтара дIадувча боарамга из кхоачадара кIезига балхаш даьдац цу совхозе а. Планах Iалашдьесан 672 центнер мара йоацача 870 центнер я ухказа кийчдьаьгерах, судански буц планах 157 центнер мара ца езаш 180 центнер IалашдьяI 30 центнер тIоакхоачашъяй тIадерка фу Iалашдара план а. Дале а, гилуаргий фу кийчдаьз [illegible] кхоачашъяьац совхозе. Иштта, 23 центнер езача 30 центнер мара дац совхозе фу кхьерча культура фу. ХьажкIа фу дерригга а хуьца лезаш да.

Из ала йиш яц «Степной» яхача совхозах. Укх совхозе бIаьсти дIаде дезача хлеба 70 процент дута кийча. хIаьта, совхоза культахоша дута пIендара батхаш тIехьадахарах, планах 4570 центнер Iалашдеза 3760 центнер мара Iалашдьяьац дута фу. ХIаьта, лаьттIадарах дикача кондицица а дац из, хIана аьлча, тIоадал тIех йоал фу. Бакъда, хIана совхозе, цIенашта тIахьежам доаттабе йаьаздаб дута. Складашка лоаргкдоалаш летта дара, из шийна тайпара доттадара. Кхы а ворагIа да «Октябра 40 шу» яхача колхоза гIуллакхаш. (Колхоза председатель Османер Ханан, агроном Ичевхоев Сайд-Пашa). ХIапа ухх сахьата бIаьсти дIаде деза цхьацкха а тайпара фу дац колхое. ХIанта планах хила дезар 840 центнер дута, 195 центнер хьажкIаш, 140 центнер силуаргаш. Дерригга бIаьсти дIаде деза фу дIадувча кондице дIахкоачадара республике тIехьарча меттиге латт Гудермесски район. ХIана аьлча, дутан хьаракIен фу кондиционни дац. Цу гIуллакх уIла с [illegible] боахамий, района кулгалхоша.

М. ТОЛОЧКО,
Гудермеса района контрольно-фуна лаборатора заведующи.

НИЙСА ПАЙДА ЭЦА ЛАЬТТАХ

КПСС ЦК Октябрьска Пленуме юртбоахама къахьегамхоша хIалхашка доккхий декхараш оттаьяд. ХIата хьайбий продуктий дукхагIа ахара.

Юртбоахама продуктий дукхагIа хьара хIана а пайда ма дукха резерваш я. Шоай хиш деха лаьттий шерие, нийса севообороташ юкъейоаллде, боахамашта юкъера землеустройство нийсье ееттарга дIа а йоалаш лаьттай мукъадаха деза. Дукхаьа хIадахайна шера республикан боахамаш 3,6 эзар гектар лаьттана еврез кIоаллаьд. хIаьта кий дена лаьтташ 3,6 эзар гектар шердаьд.

Лаьттара юхи хиш эрзи цу хьанкторa ярча денхьанка террассаш а гидротехнически сооруженеш хьалья, хьуна оасаш дIайоагIа. Дукхьал Сунженски района Ленина цIерагIча колхозе хIанале бIаь гектара тIа террассаш хьаьлдьяй. Цу лаьтта дукхача шерашка чIоама ла культураш лелаш керхI боахама кулгалхоша. Цу торо хулийтарьа шийрача лаьттанка хIаьта культураш дукхагIа дIао, хIаьта арача латтъяьца сортий кхоьсий бошамаш-хурьаь.

Довгъашкеш бессашкех террассаш хьальяра проекташ оттаьй Грозненски района Ленина цIерагIча колхозе бIаь гектара тIа. ЦхьоалгIча мал цIерагIча колхозе — 150 гектара тIа. шоалагIча большевикий-шурий совхозе — цу бIаь гектара тIа, Шоьла района Куйбышева цIерагIча колхозе — 150 гектара тIа, иштта кхы хIаьо а. Уж дерригга балхаш ухх шера чакдьаьа боала дега бе цу боахамашка.

Хьуна боалашка управлене 200 гектара тIа лаьтта дерахара хьуна оасаш етIай, гIоамараш йола 1 эзар гектар лаьтте хьу йегIаш чIоагIдаьд.

КПСС ЦК октябрьски Пленумо цIаьхка а белгалдьаь хIахо йодача хана юртбоахама культурай хьурыташ дикка лаккхбе безалгь. Из де дезе нийсача севооборотех дIа а дуьаш лаьтт кхедарца, минеральни моттигерчоа удобренех бизза пайда эцарца, хIара района хьаьташка хьекжа лаьтта боалашагIа дола дика фу дIадерца.

ХIана шоай кхаьшка севообороташ юкъейоаллаь совхоза 30 а республике. уил шера из гIуллакх ма ясе доаллердоаллаш а йиса Наьсарен района йиь совхоз а. Керттерчарех цаI ларх1а деза цу гIуллакхах.

Цига бутт хьалха Лаьтташхьарча Совета кхелагIча сесса тIайийнача лаьтта лелалара керд закон лаьтта лелалеронта хьалхашка дукха декхараш оттадьад. Цул шийла лахъяра из лаьтах, хих, пайдане [illegible] ча баьнех, котаргех лаьрадар ялонр кIаьнилаьд.

Ерригга промышленни объекташ оалача лаьтташка хьажье йиш яц. Дукхьал цхьан 1968 шера юртбоахама лаьттах 900 гектар промышленни хьаьнталнта дIадала дийнал. цу лаькъе 400 гектар баха лаьтта а хIаьай.

Хоаш из. республике арахаьа лаьттах 21 процент лаьтта мара оалаш доахкага. Цухуьа из кхоабеш [illegible] [illegible] [illegible].

Цох дукхагIа лар Грозненски МалгIабикен районий предприятешка кхьача. Иштта Грозненски района лаьттах 318 гектар дIакъоастдаьд. Цу декъе аханта кIакхоачаш оаха лаьтта дар. МалгIабика района боахамий дIадала дийлар 143 гектар, царх 116 гектар оахаш даь.

Пачхьалкхене юхьарча хьаштащтеи лаьрхIа юрта боахаш лаьтташ хана IаргIоаца гIуллакх кхера къестала боккьо лаьд кердаца закона.

— Хий лезар, [illegible] а [illegible] кхаш лоакъахь, сами [illegible] агIа, оалам цу лаьтташ тоаха па лаьттара хьажа рагаш [illegible] лаьтташ, доаланн республикан социалах мара кхоасташ йиш яц.

Кердача закона белгалду лаьтта ода агтара дезагIа доала оттакъа долга. Цу тIера хьаьнча бераках тейнан за юртбоахама кхаарда доакъош ларIлоалед а хьакъа цуькъа совдалар а.

В. ИВАНЧЕНКО,
юртбоахама министерства землеустройства отдела кертара инженер.

«Серп и молот» яхача Москва завода металлургашта хана хьалха кхоачашъяьй 1968 шера заданиш. Планал совгIа цар арахийнад тIорукха металлах кийчача прокатан эзараш тоннаш.

Предприяте коллективо декхар тIаьйицад В. И. Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дузаш патилетка чакйоаллаш лаьрхIа хиннача къахьегама овсарлен боараша кхача дьи.

Сурта тIа: хьаделийттал кердара шера металл. Аьттехьа — цхьоалагIча мартеновски цеха хьалха этача оттал хьехадерех яI Игнатов Олег. Шалхьчча шера ахра [illegible] маь, хьох бIеь тхьа металл производств бергадо.

В. Соболева сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ВАСИНГТОН ДЕ ХIАМА ДОАЦАШ ХИЙЧА

Кхачо шераГIа цхьа-цу дахьйа не доллаш. «ший цIерагIа Iадика юкцаш Хьехама» Хьамаьл дир конгрессана хьорзIа США президента Линдон Джонсона. Американски кенайтоьлю дох-оьнца ешитта хьхьар, «мехкарча Iулакхий хьакъехьара» Джонсона цIеххьара, сенатен вискалий палатан цхьана хиначи Вашингтонски капитоле 14 январе це Iойийна посла-ни.

Обозревателаша массаниа а цхьатарра хетачох, хIана ВIашаГIкхийттача Штаташта тIалатта арахьарчи чуччи политикана хиина цIенхаштта кризис мельхара новкъостал доргдалаш йола, цIьаккха тайна мархIанем пайданем предложенеш еннаш Джонсона.

Америка эттара, хIоммагIа йолча проблемана — дIахо а латташ болча вьетнамски тIема — 50 доьш мара кертадаьлацан послание тIа. ДIайохаш йола США правительство мехка чухь а дунен халкъашта юккерча арене а Хийраккхдоа кхоачаль йола Къилба-Малхбоалеи Азера беркате йоаца Вашингтона политика беккальаккха гIертар Джонсон. Цхьаь вагIорахьара, цо боалар, Вьетнамера США тIема аиццаш «Аьз паргIатача мехкий» хьакъехьа «Америко еца йоахено» хьалхалька а. Вокх вагIерадьара, цо йоахар, уж аиццаш «Азерен Тайжача океана районерен США вахара лоархIамера хьалаш» Iадашара хиланза дргIоацаш а. Цу ымина а «аргументаш» гIадбиналар кхыметтел американски законодателаш а. США баха беррига ках кхы дIахо ла бийдача а, хIана аьлча цу аргументашкара хьахоар хиннар, ма дарра аьлча, хIана паралI да доацаш йиса политика дIахо ялхара бен бола тIахьетам бар. Масала, сенатора У. Мондейла хьахийнадир, Вьетнамаз дьаьца Джонсона дош дола къамаьл «США-с тIаьца дагIарел шерагIа дийча деакорий дарда тIа латта» аьнна. Цо цита белгалдаьккхар, американски халкъ дов малара цaькъаца къоастадарга сатуьсаш дилар а. Ше лелабаь вьетнамски цихь гIалате хилара мукIалдал де Джонсона цадар «ший правительства делаьр сайна йола политика конгрессате кердача президентaга Никсонаген делакхть «гIертката хьарIар» Уолстрит джорнал» яхача газете.

Мехка чухьарча проблемаех ше дувцаш, президента белгалдаьккхар, «хIанз ягара кертера экономически декхар — из да инфляцена духьале далар», хIаьта из США тIа-тIа доагIадуш ца латтий. Цуна духьарча къонсама кертера гIулакх а хьорзIа Джонсона предложени алар Конгрессе совнагIа тIатеха 10 проценти подоходни налог ахара ха дIахо йаьхьа. ТIатехача цу налогах долча законе ха ухк шера 30 июне чаккйоал. Цхьабакъда, Джонсона бахча хоамагIа керда хоржача президента Никсона хьалхоацаргъа тIатеха налог хахьа йоацача хана не йолча йитара хьакъехьара цун «рекомендаци».

Даьза ца доалаш кердача правительствана тIехьалена иргIа йолча экономически социальни проблемай бIарчча аьы дIалуш хилара дав мукIалах ухк тIехьарча ше шерa вIаштIехьхьийнай яхача «активай» «дикача факторий» перечень хиста юкъейихьа йо послания. Цу перечена юкъе дар «Америкера вахар тоадалара» дола стандартих денале а.

«Еррига послание чакхьклийлица, — йаздера «Нью-Йорк таймс» яхача газета редакционни статья тIа, — кризисан дуьнарам вIаьддоpa, мах чубахаш гергийташ хилара мах вахьа бацилга хьакьокхар цар, мохка тIакхаьла хайлаш белгалйоахар, цхьабакъда, ма дрра юнцацар».

Юххера а, США 36-ча президента «Iалица шоьла хьайта послани» бахьа гIоръаллалар е мехка чухье а, е цун доьнотех арахье а. Бухсоцаш Джонсона дьяча хьамальях хетар ше доашхаш. «Нью-Йорк таймс» яхача газето философски терваддир «кIедж-боахаш цхи шу дахсихачух тIехьагIа бах сатийна хоадам» ше хилар.

ТIЕХХЬАРЧА НАЙЬА ТIА

Лондонски юкъерча бIаьшере дьча «Мальборо хаус» яхача дворец гIулакх дераша дIадолалир Iадика юкцара пимех йолаш лотальа кIеранаш, дIекъайдар парадин цокъейка еза найб хIаарам. Чакхьльар кхы цхьаакха а, цхьаккха хIама ца деш дIаьла, духка шерам хьалкагIа лела кертера дакъа Англета хиначча къамаш содружества премьер-министрий конференций.

ТрайрагIа Лондоне хIана а тулхон ба содружества 28 мехка премьераш, цхьабакъда, залешка хIанзде а туш ла из хIама цаьха дин дальйем дош ца хетаьш хилар. Нагахьа санна конференце кIеаш-дуьха са айделча а, из заседани хулаш йолча зале а доацаш, къамаьлаш гучачхьа деш йорча дворца кулуарашкa хулаш дар. Белгтала аьлча, хIана цхьаккха сиг темац английска правительства ше Къулбехьен Родезе кIай расисташ кхатохарбa яхаш цкъа санна, дукхаза а тийина деш кхоачашдергхилараx — Родезех дола дош конференце дея повестка кертерчарех цаI лар. Ма дарра аьлча Смита расистски къулбехьеродезийски режимаца Англе къайлагIа барта чIоагIа духьале хилар конференце дакъа лаьцанча дукхагIбарий оагIонгахьара. Родезийски дош къоастадеча английски правительстве шах духь гIулакхаш деладеи хилар ховш дола дукха ца я. Премьер-министра Вильсона а английски кабинета кхыча членаша а цкъа санна дукхаза а чIоагIа дош тийнадар, цьаьнна а тайнара мятежникашца переговораш е ургарда шоаш яхаш. хIаьта ма дарра аьлча цу тайнара переговораш хIанале массехказа хийнай, цудухьа, доллача хIамайна ладийгIача, дукха сагото лайнача Зимбабва яхача мохка (Къулбехьен Родези) баха милликош бола лах хIеззага мара боацача хIайча колонизаторий мукъагIа бутаргбоча Англе мохера а калларий чайлакха тарлу.

ХIанзарча конференце Австрало премьер-министра Гортона тайкара болад юкъюкъерчар мара къамаьлаш дацзар Смита режимаца согласован дра тIаерзаль английски предложенем хьалловлаш. ДукхагIа болча делегаташа дIаделар Родезере расистски режим дIаиккхара йиш тIаббахьа а, хордам боллаш дола гIулакхий чаккхдоахилга. Кхетадеш да, английски политика бохказа якххаъ Англе премьер-министра Гарольд Вильсона шаьра хабар хьацт мелц а дийна хилар.

Расове проблема, дагадехьарагIа аьлча, конференце кертерча дошех цаI а хиина дIаэттай кхы а Англе ухк тIеххьарча хана чIоагIа расизма хьаш йоагIаш йола законодательни [illegible] а.

КIай цIока дарацо паргIатта делла мукъабоииа боллашохьа а; чIоагIа доаооваш оттаду содружества граждани мехкашка чун ерш аьхара. Британски гIайрений къайлагIарча «бесаи духьаленна», хьагучь а яьккха, парх аьнна йохе санна критика йир конференце засадаленна.

Къьестта эттар шой хьалха хиначча колонешцарча. Англе экономически гIулакхий хьакъехьара дош. «Дейли миррор» яхача газето кийса дьяча мукIаралца даихха мегаргдалил да уж: «къе бараш — къегIа хул, бIаьхий бараш — бIаьхегIа хул. «ЧIоагIа кхайкаеча заявленешца ховзарле цу Англена хьалха ший хиначча колонешкара, хIана «шой лоIамерча» мехкашкара — къамий содружества членашкара цо хьакхухьача бедалгеи продовольстваген бодача дарегIча маьхал англичанама дарга лоххача товарий маьхал юкъера юкъ тIа-тIа дукхагIа шерьара.

Массех шу хьалхагIа Великобритане колоней министерствах къамий содружества гIулакхашта йола министерство аьнна цIи тиллай. Цул тIехьагIа ма тIеххьарьар а къайлайнхьай, кхыча мехкий министерствах дIа а теха. Вывескаш хувцаенний — Англе арахьарча политика неоколонизаторски чуловцам бисаб. Великобритане правительства ший ниа кхоачар ду ший хиначча колонешка хьалхагIа хайна влияни лоаттара. Цхьабакъда, духхьал из бахьан доцаш дIахо цига хилар цхьаккха ма Iан доацаш да содружества афроазиатски членашта. Шорттига йоде а, тешаме хIалак хиларгахьа йола содружество, хIаьта хIанзал чаккхьаьнна, цхьаккха хIанз ца деш да хьахьадели дIаьха конференци цу тIеххьарча ньакъа тIара этап яр.

СЕУЛЬСКИ ПЕШКА ТАТТАР

Сеуле хьакхайкадаьл, гучох, Вашингтона доьша вутIахьа хилар цIайкха а, бакъде гIертача къулбехьенкорейски Iаьдалаша шой дIахорча арг[illegible] хьовзадача гIулакхий хьакъехьа. Сеульски премьер-министра дукха ха йоацаш хьакхайкадир, ГаьнарчаМалхбоалене доал США-га а долаш кхы цхьалха а тIема-политически группировка вIашагIйолла йоак Къулбехьен Корея, аьнна, хIанз вIашагIйолла дерхIача «договорни организаце» чуйлацца еза ТейЖача океанен Азен еррига район. ВIашагIйолла дарзIа блок хIанз кийчъесн мара оце а, хIанзле а цIи тиллай цунах НАТО (английски дешашта хьалхалаттача элапех «Пасифик энд эйша трити органи[illegible]зейшн»). Къулбехьенкорейски столице къайлахьан НАТО Къилбаседаатлантически блока образецех вIашагIъелла а ший тайнара НАТО азиатски вариант а хила езаш хилар.

Сеуле еннача предложенех, Америка ВIашагIкхийттача Штаташкара хIала деза кердача блока тIема-ферда, тIема-фегара, ядерни аннаш. ХIаьта гIаьллой бIунах лаьцц аьлча, из баьа беза Къулбехьен Корея, Тайванерча чанкайшистски режимо, Вашингтона къулбехьенвьетнамски марионеткаша, хIаьта цитта Филиппинаша, Таиланде, цхьаьна долча кхыча азиатски мехкаша. Из бIу финансацеш материально-технически Iалашбелга а цитта США-на чIадуал. Цу пламешка дикка доккха дакъа кхоачаду Японена НАТО вIашагIъелларашта хетачох. США-на ишъа хила беза цу вIашагIйолла дерхIача блока гергзацарча мизанта финансировани араш гераца уж Iалашiдарн хьалхара бехбтоккам.

Сеул нерда тIема группировка вIашагIйоллита чакхдакхара тIехьа а Къулбехьен Вьетнамерча тIемага гIоддара хIаьаэра беррига американски созникаш цу гIулакха юкъеоза яхаш а я Сеул. Цу гIулакха могаду апреле а дола тамиландски столице — Бангкове американски экспедиционни корпусаш цхьана, вьетнамски халкъа духьаларча агрессана юкъе дакъа доацаш Цу а болаш долча мехкий кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани. ХIаьта кIезига тIехьагIа ше шу хьалхагIа цу Сеуле хиннара конференце вIашагIъеллача «Азиатско-тихоокеански совет» (АЗПАК) оалли йолчун сесси гулье лерзI. ВIашагIкхийтта Штаташ АЗПАК-а юкъе еце а, цигара шун вашой тершаца йоаш я: цу совета юкъе дакъа лацача 9-нех 7 Вьетнамерча агрессета гIоллара американски партнераш ма бий.

Дукха хадо а йоацаш бIаргаго йиш йолаш да, ТайЖача океанен Азен районе керда блок вIашагIйолласа дIадехаш йола Сеул шой «инициатива» ледал, кхычар лоIам тIагIертта кхоачашбе гIертагa мара хIама ма ло деладер. Американски уIлаш кхоачашгъера хIанз духхьашка пайда араш ма Вашингтон шой сеульски гIоьчех. Сеулагара гIулакх дукхагIа эш цуина хIана, Къилба-Малхбоален Азера США агрессийни планаш юкъагIийсаро американцаш шоай гIуллакхаш къайлагIа чакхдаха лезача кхоачабаьча хана.

15 шу хьалхагIа дена американски дипломате вIашагIъелла СЕАТО тIема блок тIанз ца дара аьлча юкъагIйисай. Цу хьаланка Вашингтона чIоагIа эш Гаьнарча Малхбоалене цун хьашташ кхоачашдергдолаш йола керда тIема-политически группировка. Белгтала аьлча, США, гучох, Вьетнамерча агрессета гIоллара шоай союзникий гераашцарча цинех дIахо йодача хана цу районе къамий-кертамукъален болампа къовсам лоаттабара пайда эца Пентагонага йиш хургйоль ший тайнара «пожарни команда» хилийта безам ба. СЕАТО-ца шой вIаштIехьа ца дьынар вIашагIйолла лерхIача НАТО блокага гIодла чаккхаккха безам бар Вашингтона.

В. ПЕТРУСЕНКО,
О. ПИВОВАРОВ,
В. ХАРЬКОВ,
(ТАСС).

ЭЛЬ-КУВЕЙТ. Кувейтски университета здание цаI. Цу дешара заведене студенташта юкъе 47 процент мехкарий ба.

Р. Нагиев сурт. ТАСС фотохроника.

Потребителаша чIоагIа хоатташ да Брянски камвольни комбината марка тIалатта кIадаш. Из предприяти цкъа санна дукхаза а котйийнай мехка камвольни коллективашта юкъе леладьна социалистически къье. Комбинато арахецача массех кIадина дукала Зеаж еннай.

Сурта тIа: дукала Зеаж еша доача костюмаш еча «Палуж» яхача кIадага хьожаш я отделочни цеха шийчача товара контролер.

И. Рабинович сурт. ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОЙ — ДУКХАГIА ЙОАКХО

Героя Аргуна йоккхийча предприятех цаI а кхачай машинашта завод. Укх йIахьаре шой профчIоагIа дегIаехай ца.

Завода-коллективо алаш-нагирхой ба. Царех дукхагIбарий юкъера образовани ц. Дукхаза дIадаьхьа шера предприяте къамьера йоакхар [illegible] Комсомола 50 сиг.

Слесараш, фрезерный специальностех шина шерана, укх цаьре кораерзаейтара заводе вIашагIъеллий профессионально-техническа училище. Iаьлькоте заводе и ца хьакача предприятена, кушма заводесий хургья дIахо заводе дегIаболлара перспектива а.

Са къамаьл хилар училища директора заместителаца Баккаев Султанаца лоаккхагIбоалча, мастераша Кадиев Петр Александровичаца.

— Дукха ха йоацаш заводе дIайолалий училище хьайiйача хагирхоша. Царех вIашагIъеллай йиъ группа — кхоъ слесарийн цаI токарийн. Укх гIаьтарча хана кхы а ше токарий группа вIашагIйолладерзI шира.

Училище болх бе хайтйа ба опыт йола мастераш Миков Владимир Федерович, Вачаев Iахмэд, кхиьте хьабераш а. Цаьа училище дошаш 100 хьонц, саг а. Дукха ха хийехьа 125 сиг хургдачуехьа. Училище дешi болаш ба нагирхой.

Жьагьа, училище бакхай дукха кхачачабоанийлла ца. Депарасийта ла общежити, кхыметтел дешаре хиьрсаша моншем учтрашки а йоттанда чийсу дехаза.

Болаш ма спортивни кхьотар, шоай духья ха йоацче хьа радиона ладугIа, телевизорга хьежа йиш хилаш цар.

Вочча хьана тIа а училище производствени база а. Ухказа цIенам йола 13 токарни станокий болх беш цаI мара ца.

Завода кулгалхой декхаргIа ба дешархой хьалхе дина вIашагIтIехьалхара долча дукхача дешарий уйла е, де ше дешар хайта[illegible].

Производствени дешар вехкагIболча мастера цоь. Шоаш йоагIа тершo ца дошаш цхьалерча доцай. Укх тIехьарча хана хьайiйача токарий группа хиверга хIана а дIайоланьац.

Производствени мастерашта дIеза ца.

У. АЛИХАНОВ.

ХIАНАЙ СЦЕНА ЯЬССА?

ДIаяхача гурахь массаньа Iан кийче еца хана цхьа кIирг дахча дацдар Назранерча культура ЦIегIа. Машинаш я сеца, дахча лаха, эца дIа-хьа вахийта са яхаш культотдела заведующи цео. Мислауров, йолча ухаш Теркен Аюпа йитта йорт а яйра.

ХIанз йоьер цаI йола проблема хиннай дахчах. Кхора ше хьаз мича летаду. ХIана дукха а, ше ца деш диса хIама къайлакхаьла а бахьан да из Аюпа.

— Кулгаш дIалейхка да са, — йоах цо, — эшача хана дIа-хьа ваха транспорт ац. ерриган а йиъ машина культотдела заведующе бе йоаж. эшача хана художественни, самодеятельносте дакъа лоацараш, театра артисташ хьабоалабе, дIабига йиш яц. ТайтайIарча юртахка ца бахий уж. Еррига талантташ Назране яхаре дина ца дарий.

— Эттара дукхагIа тха, болх бе бела дешей шоаттей кIирандаш да. ХIаьта цу денокха культура отдел къайла дух. Эшар хьадеха, саг хилац цига, йуш Аюпа дIахо.

Це духьачоа ваьза ца хилча вала а валаш. Еррагача районе культучрежденешта хьокхаш тела белаш. кертера хьаст ба оа культура ЦIа. ХIаьта а цун гIулакх. сий айдара кIезига гIо ду культотдело. ХьалхагIа укхаза хиннай автобус а дIа а яьккха ТIой-Юртарча культура ЦIенна дIаелла. Цига ха дуцахь - багьахь дIа-хьа лийка йоха а аь хIанз райисполкома коа латт. Вож а еха латт. ХIанз дIа-хьа лелаш я «УАЗ» а «ГАЗ»-51 а. Уж а дукха бIаргаган культура ЦIен бахьлоаша.

КIезиг-дукха шийла мух хьехна бааш[illegible] Аюпаь культотдела заведашенени юкъе. Из гуш, хоаш да. Ший болхе отпуске вахаьга хац Аюпа заведующега е кхача сагага ца хьетача. Дукха ха йоацаш кхо ши хьахкхар халкъе театра режиссера болха хIа ца воагIаш: юххера а дIатеххача культотдела заведуюше цео. Мислауров отпуск ена хиннадр муина. Аюпа чIоагIа новкъа да из. Хила я хоагIа. Тешаш чIоаге яхар атта хIана дац.

Торопашка диллача хIана массел аьттув болаш хиннабен Назранера культармейшан цIаикха а. ХьалхагIа транспорт ацар — ше болаш а, сцена тIе лийка кхаьсаг лехаш духха лелар — хIама самодеятельность дукхаезаш шортта мехкарий ба къолача гераца предприятешка, учреждененашка. Кхы вIалла хIанца деше цу культотдела систем болх беш бараш шоаш-м ба шортта.

Духьал цу культура ЦIенна юхье кийча центральни бешйи библиотекашка, коршата духьал ковам а долаш цу хIа. Уллеча музыкальни школета я. вархбархI йоI, кагий нах. Цхьабакъда, царга хьалхуаьла оалаш саг вац.

Дукха ха я укхазарча кхархе театра ганапес хьа ца деллалу. Инструкцера диллаьц хIара цхо бутт массаза боал цхьанна дукхаха.. актай спектакаль хьокха йоагIар цу театра Назранерча цIетелашта. Укхаза ухк тIеххьарча кхаь шера хьала шиъ мара хьохкийц.

ХIана мукъагIа ца бацца бе-лабеларий аьнна хьокха хетача гIолла пьеса хул театра сцена. Дукха ха ховчхар «Йоала Iаьла» яха пьеса яйчьеш. ХIана хьалхар. Кийчье йолйир «КъоагIаш бовча хана» яха Чахкиев СаIида пьеса. Из а бIаргайолийр шерега.

ХIанз «Мерче чура ваз» яхар а дIайоаль. Шоаш теша бац культура ЦIен болхай из сцена тIа дургьа алена.

Бийсаьна гIала гаьнна йоттадоа цIоахьа дац тхьеца, — хIана хьахаш кхьабола самодеятельни артисташ. Укх варгагIбаьха, цар тьоиттам кхоачачадо гIергаш, шой цIахьа чайкага, саг а ваа.

Цитта хIана - хIана сийна доа аьнна хетаю деттаду районе концертч культура ЦIен «дог».

Фу да дола культура ЦIен болх ч[illegible]оагIа дIабахьаш?

Тхо тем В. И. Ленин ваь 100 шу кулча денна советски нах чуйиеа кийче ца боаххача хана Назранера культармейшаш юстара бусар[illegible]. Талантташ, гиаза йола кагий нах и мехкарийи Назране масел дукха бахаш шоттагаш кIайна йола массаниа а хохц ше дай. Сцена тIа хаха сайлангабе хоам, сцена ееш, кхыча культура сий дахка даатгадаргдахара бе хIана дукха театре а художественни самодеятельносте а дукха лоаша гоава кулгал дела шоаш художник - декоратор Оцьер Назир. Дукхача хана дола сцена еашта вола районни газета редактора заместитель Абадиев Урусхан, трикотажни фабрика училище дешла багIа Яндаерa йоккхий СултангагIа Хатамбах. Хьалх хагара Кострикова Мадина, Назар - Кертера Дилигова Фатима, Могушкова Люба, Кокурхоева Iайшат, Буронiахара Хоотов Ахьмад, Назар - Кертера Илиганов Бекан (художественни самодеятельносте кулгалхо). Дукха ба уж кхьа багIдаьнна хьаьк лоттае, шахь хIатхьанка, сийдабахкха сай ше хIана лоаш хоа. Укх сахьа сцена бером а укхаз болаш ба.

М. ЗАНГИЕВ.

ЭКЗАМЕНАШ ДIАЙОЛАЕННАЙ

ЧIоагIа лоархIамей бехктохалаш ха хьатIаттий хIана студенташта. Шайоланнай пачхалкхьахкей экзаменаш.

Укх шера 17 — 19 январе Нохч - ГIалгIай пачхалкхьахкхкей педагогически институтa заочно дешa багIача историкий кхьахруппаpчa студенташа дIаелар КПСС исторе хьахкара начайхьалкхе экзамен. Хьалхарча дийнахь тIехьхика экзаменаш дIаелар студенташа - заочникашца Алероева, Хасанова, Гамурзиева, Стеблянске, кхычар. Февраль бетта 9 — 11-ча денокка тIеххьара экзамен дIа а ена дипломаш бе Iахкагтьа тахаларча дийнахь студенташ лорIача. бакъда кхоаш хьехарлий хургбоача а.

Е. ЖЕСТКОВА.

Композитора вахара хетаяь

Дукха ваь бар шоттадийнача В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецa зрителаьни зале гулбенна. Культура университета литературно - музыкални факультета аргIапарча занята баьнабар уж.

Массаше а тешкем тIапзаш цо занате тема — «Украински наьа чародей».

Композитора Н. Лысенко вахарех цун творчестваьи дола шийя дьжьях латта литературно-музыкальни композиции ма гулбенарашта ву сараха яйзар. Концерте дакъа лоацаш бар Украински гастрольни концертни объединене солисташ. Гулбенарашта чIоагIа хоза хийтар Украински вокалистий конкурса лауреата Кашиной Анатоле, вокалистий дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Демчук Юре, концертни объединене солиста (скрипке) Миньков Людмилий йистхойлаш.

А. АЗИНА.

ХАОТТАМ

Тахан республикан гIоаллеи Грозненска морзаш а йолаш, дое а деллаш ха латтаргьа, цхьадийолча моттигашка дорз хьуяздаргдаь, ша а булларгба, малхбоалехьара лаьсIо, цкъеза чIоагIа а хьекхаш, мух хьекхаргба. Фетара температура республике гIоалле 3—8, Грозне 4—6 градус шелал йолаш хургья.

22 январе морзаш а йолаш, юкъ-юкъе доа а деллаш, лаьгIо мух а хьекхаш ха латтаргьа. Фетара температура бийсанна 11—16, хьйнахь —3—8 градус шелал а йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

СОВЕТСКИ САГА ОАМАЛ

— Новъестсий пассажираш, контролерага вIахоаьа кийчче шоай билеташ! — уж дешаш микрофонаца чайкадайаду трамвай лехкачо.

Хьачуваль ха эта вокха саг, цо сабарe хьалех билеташ. Из ва ухк шера 81 шу долча Дмитриев Михаил Федорович. Трамвая управлене ший безам а хиннa общественни контролерала вахав из.

...Атта вахар хийнадаш цун цар. 58 шу гарга ха дьаккхай Михаила Федоровича Даьлен вужьа хасандаккхара къальегаш. 1917 шера ЦIеча Эскаре а вахa Советски Iаьдал доаккхача дакъа лаьцар цо. ТIом чакхбьиначул тIехьагIа халкъа боахам дегIабоалабеча къахьегама фронте шера дакъа лаьцал, болх бейцехьа хийна а дийна квалифицированни специалист хул М. Ф. Дмитриев. ЧIоагIа доархIане шу хилар Михаила Федоровичa из парте мутIарашка дIайийна 1928 шу. Цу хана дош кхы а дицагIа дахьера, коллектива общественни вахара юкъе шерагIа дакъа лаца вахьар коммунист. Шоай гIулакх бакъонца доашаш боль дукха бехьлой хьалкхдаьб ше цу шерашка.

Цитта дIаххар шераш. ХьатIаотт кIаьлвалад-фуд ма хоча къахьегамхочун салоIа вийна ха. Бакъда, кхгаш Михаила Федоровича коллективашара къахьста ваха. КПСС райкоме а вохе могIагIа а шийна бе могаргдола общественни болх бех цо.

— 81 шу яхар кIезига ха мичай, са хIанa лайц Iа Михаил Федорович, — аьнна хаьттача бIаргаш сийрла а даьхе. «Са коммунист ва, мамотта дукхагIа пайда бе йоц сона ваь мелха. Даьхевва», аьлар цо.

А. ЦЕЙКО.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Арахьккхай «Сельские зори» яхача журнала ухк шера хьалхара номер. Журнало ухк шера а къайлаьчIдалай «Цхе шера вала — хьуна йоакхар» яха рубрика. Юртбоахама культурни дукха хайкаш кIеббаьча, яьа хьохкамаш дахьача хьайбаш лелдедеший опытах, аьхни материалаш я цу рубрика кIала кепатеха.

Юртбоахама кадраш кхеaро бахаш леттIа вIаштIехьхьйныа хьала латта опыт йоаза белам боахчена чIоагIа пайдане хургья. А. Лысых язъ «Кадраш кийчъера къахьегам Iалмая дарда тIа вIаштIехьбаккхара» яха статья. Дикка пайда эца йиш йолаш статья а журнала тIа ма делладехашта а.

Журнала тIа кепатеха Нохч-ГIалгIай республика нааь делаеда ряй опыт дахах яхаш массешка статья. Цу хьахьехьа дешараша оаха мотаю Сунжеьски район «Путь к коммунизму» колхоза председателa Д. Кадырова Грозненски опытно - мелиоративни станце Iалман болхапе М. Марченкоса язъ «Юкъ-юкъе хай техкаш хутта хелдаe» яха статья. Журнала тIа дукха я шера боахама къахьегамхошта пайдагIбола статьяш.

С. ЧЕРНОЛИНИ,
журнала редактор.

ЛадувгIа, хьажа

21 январе

РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Пердачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.45 — Бертгайначa дезала кхьавьа (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Ленински идей пропаганди массала таршаш тIаахкита». (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — ХIанзара Нохч-ГIалгIай иллеш. 17.20 — «Вай искусственнии мохк» (эрсий меттала). 17.45 — Юрта вертийни органани доаккхIамере дешараш (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Дешархошта. «Белорусски» яха фильм (нохчий меттала доаккх). 18.30 — Телевизионни хоамаш (нохчий, эрсий меттала). 18.45 — Кхий къахьегамхой дешош ба. 19.05 — «Са а гаь а ловзаш хургда» яха фильм. 19.15 — Технически информаци хоам. 19.25 — Кинохроника (нохчий меттала доаккх). 19.55 — Шун хаттаршта жоп ду оаха. Социальни Iаьдлой министра заместитель Осапов къамаьл. 20.05 — Шоайн. бераш. 20.13 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.25 — Передачай программа. 20.35 — «НайзагIча наьна» яха художественни фильм.

22 январе

РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Межконтинентальни гIоллаш» (нохчий меттала). 16.15 — «Ленинан некъ» (гIалгIай меттала). 16.45 — «Керда хоамаш» (гIалгIай меттала). 17.00 — Нохч-гIалгIай эстрадни концерт. 17.30 — Ленин вьь 100 шу дезарга «Серго ГIалгIайчев ловзийцар» (гIалгIай меттала). 17.40 — Вай индустриални мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Кхаьналь» (нохчий меттала). 20.00 — «Шоайн кхахьех» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Дешархошта. «Наттана шера ца хула са аьаха хIехаш а уж лорадо» яха фильм (нохчий меттала доаккх). 19.25 — Телевизионни хоамаш. 19.35 — Ленинизм вай байрак я. Материализм а эмпириокритицизм а марксистски философи естествознанен хIинцарча хана дегIаьдар» яха Ленина произведени. 19.55 — Концерт. 19.30 — Саг, общество, закон. 20.00 — Шоайн. бераш. 20.10 — «Зейнаб» яха Iилмай-популярни кинопрограмма. 20.30 — Передачай программа. 20.35 — Штейнер. «Гроссмейстерский бал». Лермонтов цIерагIа долча театра спектакль (гIалгIай меттала доаккх).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-39-11; бехктохаьа секретаре—3-34-33; партийни вахара, культуран, промышленносте отделий—3-47-30; юрта боахамен отделий—3-42-23.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-33; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-47-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-23.
«Грозненский рабочий» издательство типографи. Ревкоме урам, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ00018. Заказ № 415.